

ÖZELLEŞTİRMEDE İKİ KARŞIT ÇİZGİ

Aydınlık Dergisi, 6 Eylül 1998

Yıldırım Koç

Geçenlerde bir temsilci-baştemsilci eğitimindeydim. Öğlen arasında eskiden beri tanıdığım ve çok değer verdiğim bir temsilci arkadaşımızla konuşuyorduk. Özelleştirme konusunu açtı. TÜRK-İŞ'in özelleştirme konusundaki mücadelesinin istenilen sonuca ulaşmadığını ve özelleştirmenin devam ettiğini belirttikten sonra, bu koşullarda özelleştirmeye karşıdan cephe almak yerine, sürece katılmanın ve süreci içinden etkilemeye çalışmanın daha doğru olup olmadığını tartışmak istedi. Bu anlayış birçok işçide ve sendikacıda var ve dönem dönem çeşitli vesilelerle ortaya atılıyor. Bu arkadaşıma üç örnek verdim. Sanıyorum ikna oldu.

Öncelikle belirtilmesi gereken nokta, özelleştirmenin en azından geciktirilmesinde sendikaların küçümsenmeyecek bir etkisinin olduğudur. Parlamento'da temsil edilen tüm siyasal partiler özelleştirmeyi açıkça savunurken ve kamuoyu bu doğrultuda tekellerin denetimindeki kitle iletişim araçları tarafından koşullandırılırken, sendikalar, demokratik kitle örgütlerinin bazıları ve sınırlı sayıdaki siyasal parti ve yayın, bu süreci geciktirdi. Ayrıca, bu konudaki kavga henüz bitmiş değil.

Sıkıntılı dönemlerde, yenilgiler sırasında hep bir ikileme karşılaşılr. Hele halkın genel eğilimi sessiz kalmaksa veya yanlış-haksız desteklemekse, seçim daha da zorlaşır. Ya saldırıya cepheden karşı çıkarsınız, yenilirsiniz, ama ilerde söyleyecek sözünüz olur; ya da saldırıyı meşru kabul edip ve hatta savunup, zararlarınızı asgariye indirmeye çalışırsınız.

Arkadaşıma verdiğim ilk örnek, 1974-1986 döneminde TÜRK-İŞ'in genel sekreterliğini yapmış olan Sadık Şide'nin konumuydu. Çok iyi bir biçimde zemini oluşturulan 12 Eylül darbesi halk arasında genel olarak sessiz bir onayla karşılanmıştı. Darbe sonrasında oluşturulan hükümete TÜRK-İŞ'ten de bir temsilci istendi. Sadık Şide görevlendirildi. Sadık Şide, Sosyal Güvenlik Bakanlığı yaptığı dönemde sendikaların bazı sorunlarının çözümünde katkılarda bulundu. Mutlaka da son derece iyi niyetlerle görev aldı; görevi sırasında 12 Eylül darbesinin TÜRK-İŞ'e zarar vermemesi gibi bir anlayışla hareket etmeye çalıştı. Ancak, zaman içinde 12 Eylül darbesinin amaçları daha iyi kavranıldığında ve hava döndüğünde, insanlar Sadık Şide'nin kimler tarafından görevlendirildiğini unuttular. Sadık Şide, günah keçisine döndü. Sadık Şide'yi görevlendirenler, Sadık Şide'nin kendi isteğiyle ve kendi girişimiyle bakan olduğunu ileri sürmeye başladılar. Sadık Şide 12 yıl genel sekreterliğini yaptığı kuruluşa bugün gelmiyor, gelemiyor. Sadık Şide'nin 12 Eylül darbesine karşı çıkmasını beklemek hayalcilik olur. Ancak 12 Eylülcülere karşı sessiz kalsaydı, yapılanlara ortak olmasaydı, bugünkü durumu farklı olurdu. Örneğin, Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu bu konuda büyük bir sınav verdi; onurlu bir tavır takındı; 1982 Anayasası oylamasında "hayır" oyu verilmesi için birçok riski göze alarak çaba gösterdi. Bugün kendisinin bu çabalarını saygıyla hatırlıyoruz. Ancak Sadık Şide, 12 Eylül sonrasının sorumluluğunu paylaşıyor.

16 Mayıs 1919 günü İzmir işgal edildi. Yunanlılara karşı ilk kurşunu sıkan Hasan Tahsin'in bireysel direnişi yenilgiyle bitmeye mahkumdu. Ama Hasan Tahsin, tüm sömürge ve yarı-sömürge ülkelerin halklarına örnek olacak bir ulusal kurtuluş mücadelesinin meşalesi oldu. Yunan işgali sırasında Yunanlılarla uzlaşarak, onlara yardımcı olarak Yunanlıların vereceği zararları azaltmaya çalışan birçok insan olmuştur. Bunların çoğu hain de değildi. Bu işbirliğini belki biraz korkuyla, belki biraz iyiniyetle yaptılar. Ancak bugün onları saygıyla anmıyoruz.

5 Nisan 1994 günü bir istikrar programı açıklandı. Aynı gün, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral bir basın toplantısı yaptı. Basın toplantısında aynen şunları söyledi:

"Böyle durumlarda iki yol vardır. Yollardan biri, bu istikrar programını sessizce kabul ederek, bizim açımızdan yaratacağı zararları çeşitli uzlaşmalarla bir parça da olsa azaltmaya çalışmaktır. İkinci yol ise, meşru ve demokratik gücümüzü harekete geçirerek, bunalımın yükünün, bunalımın sorumlusu olan belirli çevrelerin sırtına yıkılması için mücadele etmektir. Biz, ikinci yolu seçiyoruz. Bize danışılmadan, bizim önerilerimiz dikkate alınmadan ve IMF ve Dünya Bankası talimatlarıyla hazırlanmış böyle bir istikrar programının sorumluluğunu hiçbir şekilde üstlenmiyoruz."

TÜRK-İŞ'in 5 Nisan istikrar programına karşı verdiği mücadele istenilen sonuçlara ulaşamadı. Ancak hiç kimse TÜRK-İŞ'in 5 Nisan'ı kabullendiğini, programla uzlaştığını ileri süremez. O günlerde, birçok işçinin sessiz kaldığı dönemde TÜRK-İŞ eğer sesini çıkarmış ve açık tavır koymuşsa, 5 Nisan'ın kendi somut yaşamlarına yansımaları sonrasında 5 Nisan'a karşı çıkmaya başlayanların önünde söz söylemeye hakkı vardır.

Özelleştirme konusunda da aynı ikilemi yaşıyoruz.

Özelleştirme, sosyal devleti yok etmeyi, ulusötesi sermayeye karşı en önemli dayanağımız olan demokratik ulusal devleti zayıflatmayı, kamu mallarını yerli ve yabancı sermayeye peşkeş çekmeyi amaçlıyor. Halkımızın önemli bir bölümü bugün bu konuda yeterince duyarlı değil. Özellikle de mücadeleyle sonuç alınabileceğine inanmıyor. Ama biz özelleştirmeye karşı çıkmalıyız. Daha kavga bitmedi; yeni başlıyor. Kazanabiliriz de, yenilebiliriz de. Yenilsek bile, özelleştirmenin zararları yaşanarak görüldükten sonra halkımızın ve işçi sınıfımızın önüne çıkabilme hakkına ve cesaretine sahip olabilmek için açık tavır almalı, özelleştirmeyle uzlaşmaz bir biçimde mücadele etme çizgisini korumalı ve sürdürmeliyiz. Özelleştirme konusunda en küçük bir uzlaşma, insanı suç ortaklığına götürür.